

TÜRKİYE'NİN NABZI OCAK 2015 DİN, ŞİDDET VE ÖZGÜRLÜK

MetroPOLL Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi A.Ş.
Cinnah Caddesi No: 67/18 06680 Çankaya/ANKARA
Tel: (312) 441 4600 Faks: (312) 441 7490
www.metropoll.com.tr

SUNUŐ

Türkiye'nin Nabzı Ocak ayı araştırması; Türkiye genelinde NUTS 2 sistemine göre 26 bölgeyi esas alan 28 ilde tabakalı örnekleme ve ağırlıklandırma yöntemi ile 17-20 Ocak 2015 tarihleri arasında toplam 2759 kişi ile yapılmıştır. Araştırma; 0,95 güven sınırları içinde +/- 1,87 hata payı ile yüz yüze anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

Prof. Dr. Özer SENCAR

YÖNETİCİ ÖZETİ-1

Gelecek Beklentisi ve Ekonomi Yönetimi

Son aylarda % 50'nin üzerine çıkan 'olumsuz gelecek beklentisi' devam ediyor. Toplumun % 52'si Türkiye'nin 'kötüye gittiği' kanısında. Karamsarlık son aylarda bir trend olarak yüksekte seyrediyor. 'İyiye gidiş' beklentisi ise % 36'da. Son aya göre 2 puanlık bir artış mevcut. Ancak iyimserler ve karamsarlar arasındaki makas oldukça açılmış durumda. İktidar partisinin seçmeninin % 77'si gidişatı iyiye doğru bulurken CHP'lilerin sadece % 3'ü ve MHP'lilerin % 10'u bu düşüncede. Ülkenin geleceğine ilişkin beklenti ile iktidar ve muhalefet partisinin seçmeni olmak arasındaki bu güçlü bağlantı toplumsal kutuplaşmanın bir göstergesi.

Kendisinin ve ailesinin geleceğinden umutsuz olanların oranı da % 44'e ulaşmış bulunuyor. Bu, şimdiye kadar ölçtüğümüz en yüksek rakam. Gelecekte umutlu olanların oranı ise % 42.

Ekonominin kötü yönetildiğine ilişkin algı da hala yüksek. Toplumun % 54'ü ekonominin kötü yönetildiği kanısında. Ekonomide görünür bir kriz ortamı yokken böylesine negatif bir toplumsal algı dikkate alınması gereken bir durum. Ekonominin iyi yönetildiğini düşünenlerin oranı % 40'da. AKP'lilerin % 82'si ekonomi yönetiminden memnun, ancak muhalefet partisi seçmeninde memnuniyet % 6 ile % 13 arasında değişiyor. Yani iktidar partisine oy verenler ekonomi yönetimden memnun, muhalefet partilerine oy verenler ise memnun değil. Yine, siyasi tercihlerin ekonomi gibi kötü ve iyi yönetimin sonuçlarını halkın doğrudan hissedeceği bir konuda dahi toplumsal algıyı şekillendirdiği anlaşıyor.

Geleceğe yönelik ekonomik durum beklentisi de pek bir farklılık göstermiyor. Toplumun % 40'ı önümüzdeki bir yıl içerisinde Türkiye'de ekonomik durumun iyileşeceğini, % 44 ise kötüleşeceğini beklemektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ-2

Peygambere Hakaret mi, İfade Özgürlüğü mü?

Fransa'da Hz. Peygamberin karikatürünü yayınladığı gerekçesiyle bir mizah dergisinin basılarak 12 kişinin öldürülmesi konusunu toplumun nasıl algıladığı oldukça karmaşık görülmektedir. Toplumun % 56'lık büyük bir kesimi mizah dergisinin peygambere hakaret ettiğini, ama insanların öldürülmelerinin yanlış olduğunu belirtiyor. Toplumun % 20'lik önemli bir kesimi ise mizah dergisi çalışanlarının peygamberin karikatürünü yayınlamak hakaret ettiklerini ve karşılığını aldıkları kanısında. Ancak toplumun % 16'lık bir kısmı saldırıları 'ifade özgürlüğüne karşı' bir saldırı olarak niteliyorlar.

Kısaca Charlie Hebdo'nun basılarak 12 kişinin öldürülmesini toplumun çok küçük bir bölümü ifade özgürlüğü bağlamında görüyor. Çok büyük çoğunluk ise yayınlanan karikatürleri hakaret olarak anlıyorlar. Charlie Hebdo'nun yayını ifade özgürlüğü olarak görenlerin sadece % 16 olması bu konuda Batı kamuoyu ile Türkiye halkı arasında derin bir görüş farklılığının olduğunu gösteriyor.

Charlie Hebdo Saldırısının Arkasında Kim Var?

Fransa'da saldırıyı yapanların kimliği, bağlantıları ve saldırı motivasyonu önemli ölçüde basına yansıdı. Ancak 'saldırının arkasında kim var' sorusuna 'komplocu' cevaplar da sınır tanımıyor. Saldırıdan sonra yapılan bu tür yayınlar ve tartışmalar konuya ilişkin toplumsal algıyı önemli ölçüde etkilemiş, hatta şekillendirmiş görülüyor.

'Saldırıyı kim gerçekleştirdi?' sorusuna alınan cevap oldukça ilginç. Toplumun % 31'i saldırıyı radikal İslamcı bir grubun yaptığını düşünürken % 44 'yabancı istihbarat örgütleri'nin saldırıyı yaptığı kanısında.

AKP seçmeninde 'yabancı istihbarat örgütleri'nin Paris saldırısını gerçekleştirdiği kanaati % 56'ya çıkıyor. Bu, Türkiye'de komplocu fikirlerin nasıl yaygınlaştığının, özellikle AKP tabanında ilgi ve destek gördüğünün bir ifadesi. Görülen ve bilinen yerine, görülmeyen ve bilinmeyenle olup biteni açıklamak 'gerçeklik'ten kopuşun bir eşiği.

YÖNETİCİ ÖZETİ-3

Asıl Mağdur Kim?

Paris saldırılarının 'asıl mağduru' olarak öldürülen 12 kişiyi görenlerin oranı % 22. Toplumun % 24 saldırıların asıl mağdurunun Avrupa'da yaşayan Müslümanlar olduğunu düşünürken % 43'lük en büyük kesim asıl mağdurun İslam dünyası olduğu kanısında.

AKP'liler arasında asıl mağdurun İslam dünyası olduğunu düşünenlerin oranı % 55'e çıkarken, ölen Fransızların asıl mağdur olduğunu belirtenlerin oranı % 15'e düşüyor. Şok edici de olsa toplumun çok büyük bir kısmı saldırıda öldürülen 12 kişiyi 'asıl mağdur' olarak görmüyor. Aksine İslam dünyası ve Avrupa Müslümanları 'asıl mağdur.' Toplumun komplo teorilerine yatkınlığının asıl mağdurları görmeyi engellediği anlaşıyor. Komplo mantığıyla bakıldığında saldırıya uğrayan mağdur olarak algılanmıyor.

İslam Adına Şiddet Meşru mu?

Paris'te yapılan silahlı terör eylemlerinin ardında eylemcilerin Müslüman kimliklerinden hareketle İslam ile şiddet arasında ilişki kurma eğilimi bazı çevrelerde göze çarpmaktadır. İslam'ın şiddete eğilimli veya en azından şiddeti meşrulaştıran bir işlev ve içerik taşıdığına ilişkin görüşler dile getirilmektedir. Ancak İslam'ın şiddete müsaade ettiğine ilişkin görüş genelde toplum tarafından kabul görmemektedir.

Toplumun % 74'ü İslam adına şiddet kullanımını onaylamadığını belirtmektedir. Bu, Türkiye kamuoyunun İslam adına şiddet kullanımına sıcak bakmadığının net bir ifadesidir. Ancak toplumun % 20'sinin İslam adına bazı durumlarda şiddet kullanılmasını onayladığı anlaşılmaktadır. Toplumun beşte birinin İslam adına bazı durumlarda da olsa şiddeti onaylaması, rakamsal olarak düşük görülse de kaygı verici bir veridir. Şiddetin 'bazı durumlarda' bile 'meşru' görülmesi üzerinde durulması gereken bir veridir. Şiddet kullanımı, şiddetin övülmesi ve teşviki modern toplumlarda ifade özgürlüğünün nadir sınırlarından birini oluşturur. Böylesine hassas bir konuda toplumun meşrulaştırıcı bir zemin görmesi, özellikle İslam adına şiddet kullanımının IŞİD gibi örgütlerinin bölgedeki faaliyetleri ve gücü dikkate alındığında kaygı vericidir. Üstelik Eylül ayında şiddeti bazı durumlarda mazur görenlerin oranı % 13 iken bu rakamın bugün % 20'ye çıkması, onaylamayanların % 83'ten % 74'e düşmesi de not edilmelidir. Dahası, iktidar partisinin tabanında İslam adına bazı durumlarda şiddet kullanılmasını onaylayanların % 34'e çıkması kaygıları artırıcı bir unsur olmalıdır. Şiddeti meşrulaştırabilen azımsanmayacak bir kitle vardır bugün Türkiye'de. Böyle bir zihniyet dünyası Türkiye'yi hızla Ortadoğu benzeri şiddet görüntülere sürükleyebilir.

YÖNETİCİ ÖZETİ-4

Dinden Çıkanlara Ne Yapmalı?

İslam adına şiddet kullandığını söyleyenler bunu diğer Müslümanlara karşı uyguladıklarında genellikle 'tekfir' kavramına yaslanmaktadır. Tekfir bazı yorumlara göre ölüm cezasını gerektiren bir suçtur. Türkiye toplumunun bu konudaki tutumu oldukça ılımlıdır. Spesifik bir 'ceza' öngörmeden 'İslam dinini terkedenlerin cezalandırılmaları'nın doğru olup olmadığı sorulduğunda toplumun % 80'lik büyük bir kısmı böyle bir uygulamayı doğru bulmadığını belirtmektedir. Toplumun ancak % 15'i dinden çıkanların cezalandırılmasını (neyle cezalandırılacağını söylemeden) doğru bulmaktadır. Ancak bu oranın AKP seçmenlerinde % 23'e çıktığını da not etmek gerek.

Dine Hakaret Edenler Cezalandırılmalı mı?

Konu 'dine hakaret' edenlerin cezalandırılmasına gelince onay oranı ciddi biçimde artmaktadır. Dine hakaret edenlerin cezalandırılmalarını doğru bulanlar toplumun % 44'ünü oluşturmaktadır. AKP'liler arasında bu oran % 61 gibi çok yüksek bir düzeye çıkmaktadır.

Dinde Reform

Ne zaman Müslüman toplumlarda şiddet, demokrasi, laiklik ve hoşgörü gündeme gelse söz 'dinde reform'a getirilir. İslam'ın 'modernite' ile uyumlulaştırılmasının bir gereği olarak Batı Hristiyanlığının yaşadığına benzer bir reformasyondan geçmesi gerektiği özellikle Batılı ve seküler kesimler tarafından ileri sürülür. İçeriğinin bütün belirsizliğine, tanımlamadaki muhtemel bütün farklılıklara rağmen toplumun % 37'lik önemli bir kesimi 'İslam'da reformun gerekli' olduğunu düşünmektedir. Bu fikre katılmayanlar % 51 gibi bir çoğunluk da olsa 'reform fikri'nin azımsanmayacak bir toplumsal tabanı olduğu anlaşılmaktadır.

Gerçek İslam'ı Kim Temsil Ediyor?

Bir süredir, bir yandan şiddet olayları ve İŞİD gibi örgütlerin yaptıkları, öte yandan da yolsuzluk iddiaları bağlamında 'gerçek İslam' tartışması yaşanmaktadır. 'Gerçek İslam' nedir ve kim tarafından temsil edilir? İslam'ın asli kaynakları Kur'an ve Sünnet ile bugünkü Müslümanlar arasındaki uyum ne derecededir? Bunu ölçmek, bilmek ve değerlendirmek elbette bu araştırmayı aşan bir konudur.

Peki toplum, 'gerçek İslam' olarak nitelenen bir olguyu kimin temsil ettiğini düşünüyor?

Araştırmamızda topluma 'sizce Müslümanlar gerçek İslam'ı temsil ediyor mu?' sorusu yöneltildi. Toplumun ancak % 33'ü Müslümanların 'gerçek İslam'ı temsil ettiği kanısında. 'Gerçek İslam' mevcut Müslümanların yaşamlarından öte, onların üstünde görülmektedir. Müslümanların 'gerçek İslam'ı temsil etmediğini düşünenlerin oranı % 58'dir. Öyle anlaşılmaktadır ki toplum 'real İslam'a değil Kur'an ve Sünnet'te ifadesini bulan 'ideal İslam'a bakmaktadır. Real İslam (Müslümanlar) ile 'ideal İslam' arasındaki uyum ve uyumsuzluk meselesine cevap bulmak bambaşka bir konudur.

Benzer bir durum din adamlarının 'gerçek İslam'ı temsil edip etmediği konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Toplumun % 40'ı din adamlarının gerçek İslam'ı temsil ettiğini düşünürken % 50 bu kanıda değildir. 'Gerçek İslam'ı kimin temsil ettiği konusunda toplumun net bir cevabı yoktur.

Dini cemaat ve grupların 'gerçek İslam'ı temsil ettiğini düşünenlerin oranı ise sadece % 20'dir. % 68 bu kanaati paylaşmamaktadır. 'Gerçek İslam'ın dini cemaat ve grupların söylem ve pratiklerinin dışında tanımlandığı görülmektedir. Bu, dini cemaat ve grupların toplumsal algılarının çok olumlu olmadığına ilişkin de bir fikir verebilir.

Dindarlar Yönelik Güven ve Endişe

Dindarlık ve dindarlar Türkiye kamuoyunun bitmeyen tartışma konularındandır. Bir yandan Türkiye'nin dindarlaştığı, öte yandan da dindarlığın özünden uzaklaşarak yüzeyselleştiği iddia edilmektedir. Ayrıca AKP'nin dindarlar ve dindarlıkla birlikte anılması tartışmayı farklı bir düzleme de taşımaktadır. Muhtemelen bütün bu faktörlerin etkisiyle toplumun % 38'i 'etrafında gördüğü dindar Müslümanların kendilerini endişelendirdiğini' söylüyor. Etrafında gördüğü dindar Müslümanların kendilerini 'rahatlattığını' ifade edenlerin oranı ise % 29. Toplumun % 28'i etrafındaki dindarlardan etkilemediğini belirtiyorlar. AKP'lilerin % 17'si, CHP'lilerin % 65'i, MHP'lilerin % 46'sı ve HDP'lilerin % 50'si etrafındaki dindar Müslümanlardan endişelendiklerini söylüyorlar.

Benzer bir durum dindar Müslümanlara duyulan güvende de karşımıza çıkıyor. Son yıllarda dindar Müslümanlara yönelik güveninin arttığını söyleyenler toplumun % 18'ini oluştururken güveninin azaldığını ifade edenler % 35. % 42'lik büyük kitle güvenlerinde bir değişim olmadığını belirtiyor. Güveninde değişiklik olmadığını belirtenleri (olumlu veya olumsuz sabit alırsak) dindarlara güven duymayanların güven duyanlara göre bir kat daha fazla olduğu görülmektedir. Bu verilerle dindarlara güvenin aşıldığı bir sürecin yaşandığı sonucuna varmak mümkündür. AKP'lilerin % 18'i, CHP'lilerin % 63'ü, MHP'lilerin % 37'si ve HDP'lilerin % 44'ü son yıllarda dindar Müslümanlara olan güvenlerinin azaldığını söylemektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ-6

Haçlı Saldırıları Devam mı Ediyor?

Benzer bir durum Batı'nın hala 'Haçlı savaşları' tarzı saldırılarının devam ettiğine ilişkin algıda da mevcut. Toplumun % 55'i İslam'a yönelik Haçlı saldırılarının devam ettiğini düşünüyor. Bu oran AKP'lilerde % 66'ya çıkıyor. CHP'lilerin % 39'u, MHP'lilerin % 55'i ve HDP'lilerin % 32'si de İslam'a yönelik Haçlı saldırılarının devam ettiği kanısında. Öte yandan toplumun % 31'lik bir kısmı İslam'a yönelik haçlı saldırılarının devam ettiği fikrine katılmadığını belirtiyor. 'Haçlı saldırıları' fikrini benimsemeyenler en yüksek HDP seçmeni arasında (% 56), onu % 48 ile CHP seçmeni takip ediyor.

Devlet Laik Olmalı mı?

Devletin laik olması gerektiği toplumsal uzlaşının ana unsurlarındandır. Ancak bu uzlaşıda aşınmanın başladığına ilişkin az da olsa bir ipucu mevcuttur. Bugün itibariyle 'devlet laik olmalıdır' görüşünü dile getirenler toplumun % 71'ini oluşturmaktadır. Devletin laik olması gerekmediğini düşünenler % 19'dur.

İki sorun vardır. Birincisi, iktidar partisi tabanında 'devlet laik olmalıdır' diyenlerin oranı % 52'ye düşmektedir. Hala çoğunluktur 'laik devlet'ten yana olanlar, ama toplumun neredeyse yarısını oluşturan iktidar blokunda genelle farklılaşan bir 'laik devlet' talebi orta-uzun vadede sorun teşkil edebilir. Dahası, AKP'lilerin % 33'ü 'laik devlet'i gerekli görmemektedir ki bu da laiklik-dindarlık gerginliğini önümüzdeki dönemlerde farklı düzlemlere taşıyabilir.

İkincisi, 'devlet laik olmalıdır' diyenlerin oranı geçen yıla göre % 85'ten yaklaşık 15 puan düşerek % 71'e gerilemiştir. 'Devlet laik olmamalıdır' diyenler de geçen yıla göre % 9'dan %19'a çıkmıştır. Bu veriler laiklik tartışmasının bitmediğini, önümüzdeki dönemde yeniden kızışabileceğini işaret etmektedir.

Seçim Barajı Adil mi?

Türkiye'de 1983 seçimlerinden bu yana % 10 gibi çok yüksek bir seçim barajı uygulanmaktadır. Barajın düşürülmesi zaman zaman gündeme gelmekle beraber Seçim Yasası'nda yapılacak basit bir düzenleme gerektiren bu değişiklik yapılmamıştır. İktidar partilerinin ve hatta % 10 seçim barajını aşarak Meclis'e girmeyi başaran partilerin bu değişikliğe sıcak bakmadığı ortadadır. Toplumda da barajın devamını ve hatta adil olduğunu düşünen azımsanmayacak bir kitle vardır. % 10 seçim barajının 'adil' olduğunu söyleyenler toplumun % 39'udur. Mevcut barajın adil olmadığı kanısında olanlar ise % 51'dir.

HDP'nin Barajı Aşmasını İsteyenler

Haziran seçimleri yaklaşırken baraj bağlamında tartışılan konulardan birisi HDP'nin seçime bağımsız adaylarla katılmak yerine siyasal parti olarak katılması kararında olmasıdır. Yapılan açıklamalar HDP'nin Haziran seçimlerine siyasal parti olarak katılarak % 10 barajını aşmayı zorlayacağını göstermektedir. Peki, HDP barajı aşabilir mi?

Bu sorunun cevabı HDP'nin barajı aşmasını isteyenlerin varlığına ve onların tercihlerine bağlıdır. HDP'nin barajı aşmasını isteyenlerin oranı % 18'i bulmaktadır. AKP'lilerin % 10'u, CHP'lilerin % 15 'i ve hatta MHP'lilerin % 4'ü HDP'nin barajı aşmasını istemektedir. Stratejik oylar ve HDP'nin barajı aşacağına ilişkin bir rüzgar Haziran seçimlerinde bir sürpriz yaratabilir.

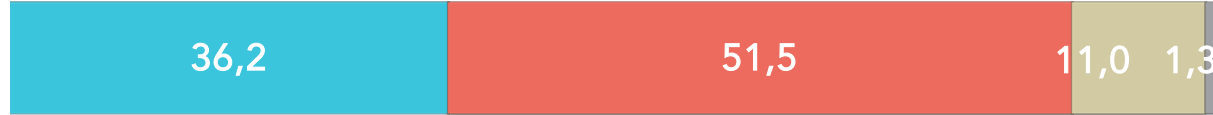
HDP'nin seçimlerde barajı aşacağını düşenlerin oranı da % 20'dir. Kasım 2014'e göre HDP'nin barajı aşabileceğini bekleyenler 5 puan artmıştır. HDP seçime doğru gerek adayları, gerek söylemi ve liderliğiyle barajı aşacağını göstermek isteyecektir.

1. TÜRKİYE’NİN GİDİŞATI VE GELECEKTEN BEKLENTİLER
2. İSLAM VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ
3. %10 SEÇİM BARAJI
4. HDP VE SEÇİM BARAJI
5. ARAŞTIRMANIN DEMOGRAFİSİ

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’NİN GİDİŞATI VE GELECEKTEN BEKLENTİLER

Genel Olarak Düşündüğünüzde Türkiye İyiye Doğru mu Gidiyor, Yoksa Kötüye Doğru mu Gidiyor?

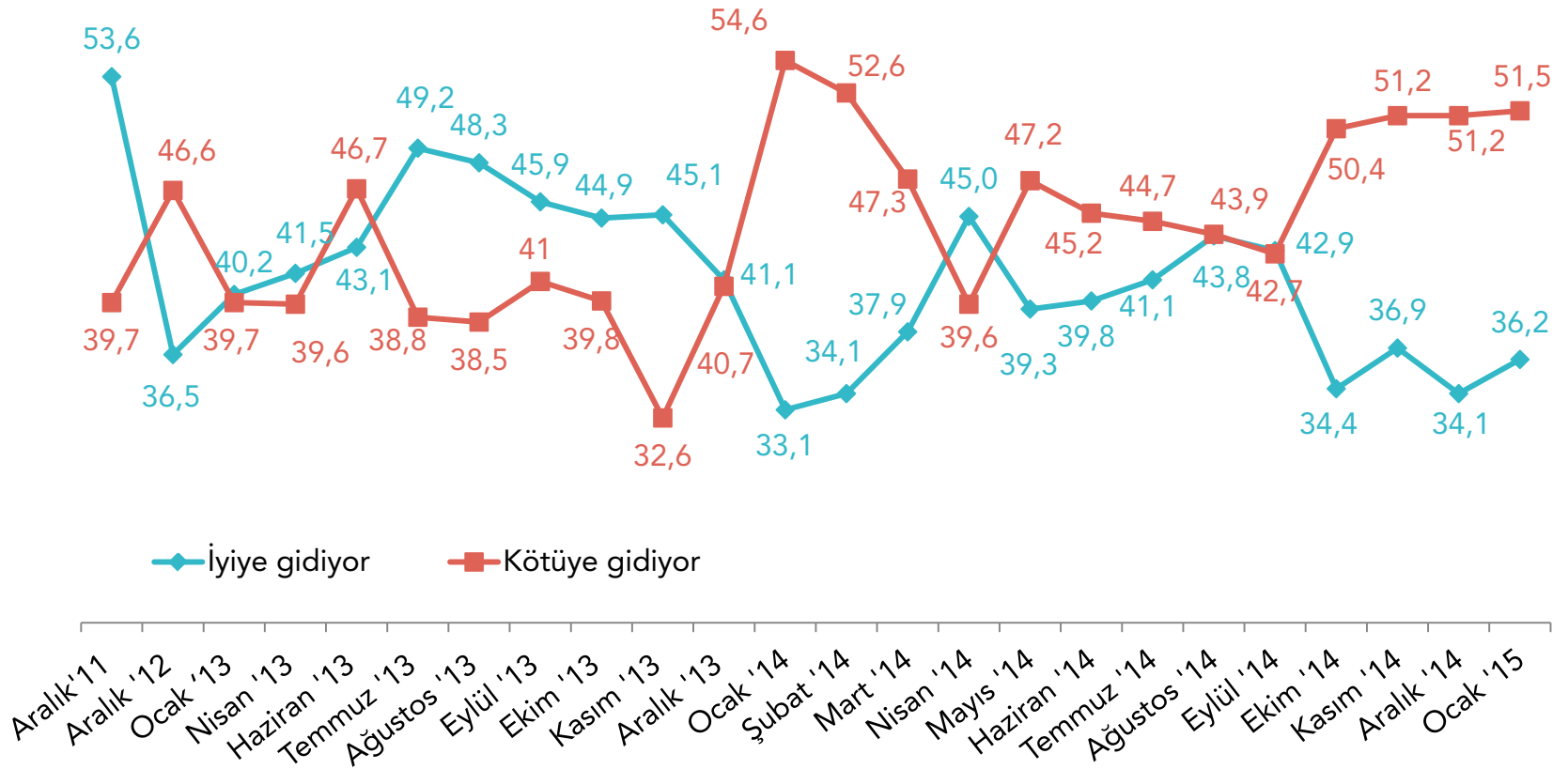
- İyiye gidiyor
- Kötüye gidiyor
- Ne iyiye ne kötüye gidiyor
- Fikrim yok/Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

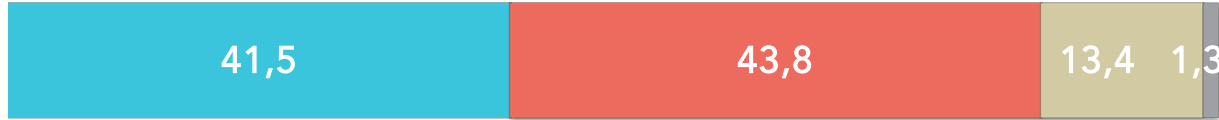
	İyiye gidiyor	Kötüye gidiyor	Ne iyiye ne kötüye gidiyor	FY/CY	Toplam
AKP	76,7	12,6	10,4	0,3	100
CHP	3,2	88,9	7,6	0,3	100
MHP	9,6	79,6	9,6	1,2	100
HDP	12,9	73,6	12,9	0,7	100
SP	19,0	64,3	14,3	2,4	100
Diğer	16,7	76,7	6,7		100
Protesto oy	20,6	60,4	14,9	4,1	100
Cevap yok	20,8	52,0	20,8	6,4	100
Yaşım tutmadı	27,7	59,6	12,8		100
ORTALAMA	36,2	51,5	11,0	1,3	100

Türkiye'nin Gidişatı

(Aralık 2011- Ocak 2015 Türkiye'nin Gidişatı Zaman Grafiđi)

Sizi ve Ailenizi Bekleyen Gelecekte Umutlu musunuz?

■ Umutluyum

■ Umutsum

■ Ne umutlu ne umutsum

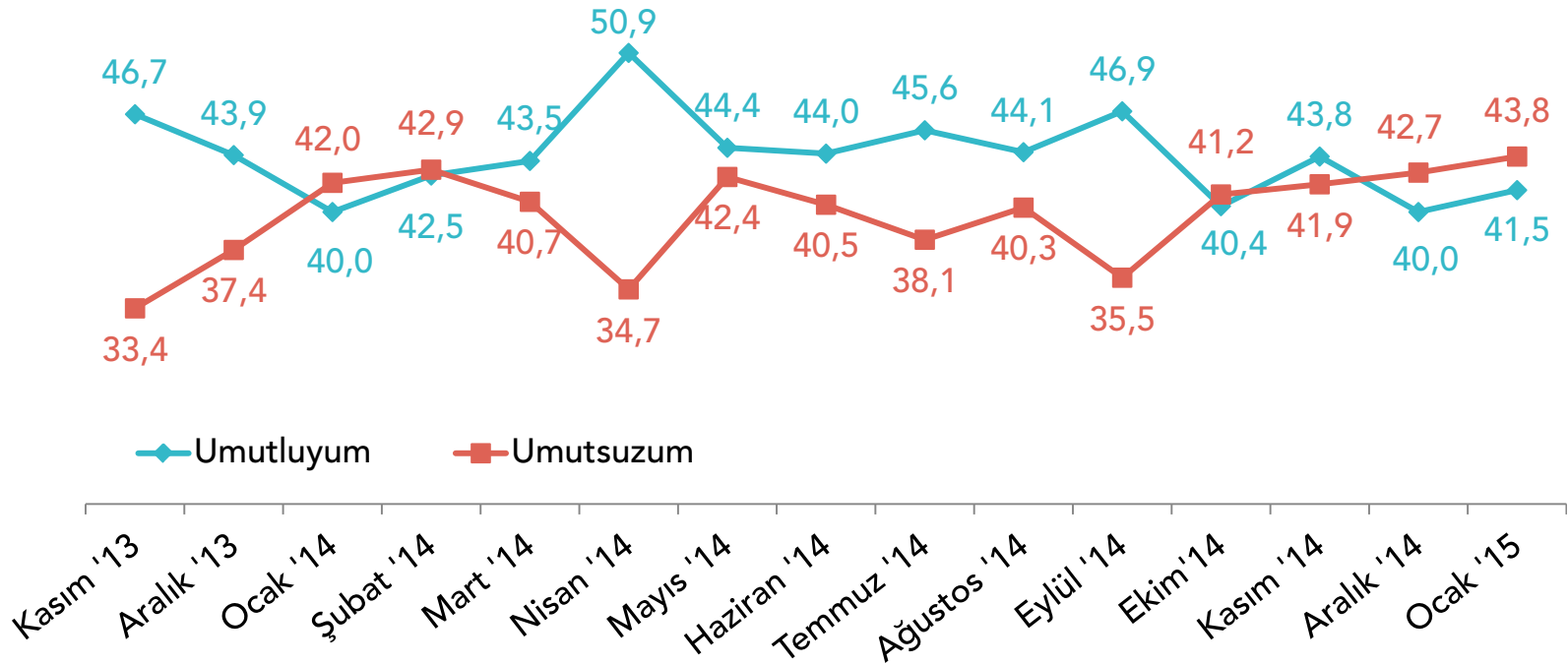
■ Fikrim yok/Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Umutluyum	Umutsum	Ne Umutluyum Ne Umutsum	FY/CY	Toplam
AKP	79,2	9,7	10,4	0,7	100
CHP	7,8	77,9	13,1	1,2	100
MHP	15,2	69,6	14,6	0,6	100
HDP	29,3	49,3	20,7	0,7	100
SP	19,0	57,1	23,8		100
Diğer	16,7	73,3	6,7	3,3	100
Protesto oy	29,0	53,7	15,1	2,2	100
Cevap yok	29,3	43,1	21,1	6,5	100
Yaşım tutmadı	36,2	46,8	14,9	2,1	100
ORTALAMA	41,5	43,8	13,4	1,3	100

Sizi ve Ailenizi Bekleyen Gelecekte Ne Derece Umutlusunuz?

- Kasım 2013- Ocak 2015 Zaman Grafiđi -

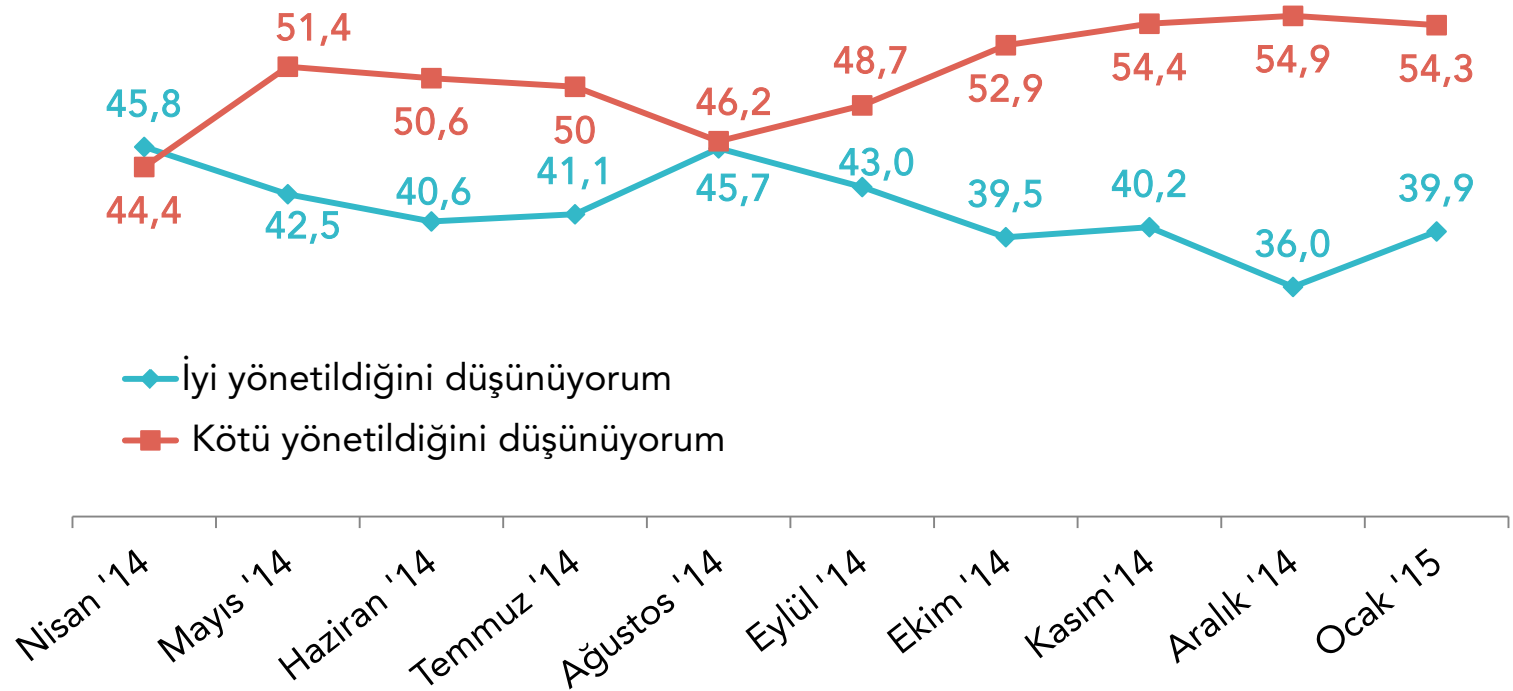
Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	İyi yönetildiğini düşünüyorum	Kötü yönetildiğini düşünüyorum	FY/CY	TOPLAM
AKP	82,1	13,1	4,7	100
CHP	5,5	91,2	3,3	100
MHP	10,2	85,4	4,3	100
HDP	12,8	82,3	5,0	100
SP	21,4	78,6		100
Diğer	10,0	86,7	3,3	100
Protesto oy	26,9	61,9	11,3	100
Cevap yok	23,4	58,9	17,7	100
Yaşım tutmadı	25,5	66,0	8,5	100
ORTALAMA	39,9	54,3	5,9	100

Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz? (Nisan 2014-Ocak 2015 Zaman Grafiğı)

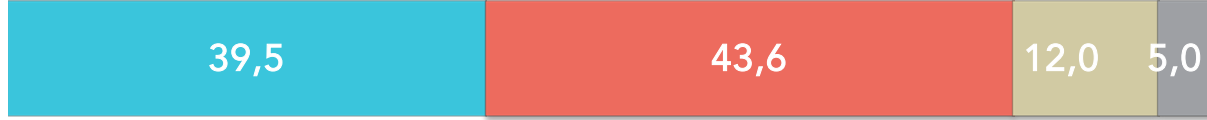

Son Zamanlarda Ülkemizde Ekonominin İyi mi Yoksa Kötü mü Yönetildiğini Düşünüyorsunuz?

(Karşılaştırma Tablosu %)

	Nisan '14	Mayıs '14	Haziran '14	Temmuz '14	Ağustos '14	Eylül '14	Ekim '14	Kasım '14	Aralık '14	Ocak '15
İyi yönetildiğini düşünüyorum	45,8	42,5	40,6	41,1	45,7	43,0	39,5	40,2	36,0	39,9
Kötü yönetildiğini düşünüyorum	44,4	51,4	50,6	50,0	46,2	48,7	52,9	54,4	54,9	54,3
Fikrim yok / Cevap yok	9,8	6,1	8,8	8,9	8,1	8,3	7,6	5,5	9,0	5,9

Önümüzdeki Bir Yıl İçerisinde Türkiye'de Ekonomik Durumun Nasıl Değişeceğini Düşünüyorsunuz?

■ İyileşecek ■ Kötüleşecek ■ Aynı kalacak ■ Fikrim yok / Cevap yok

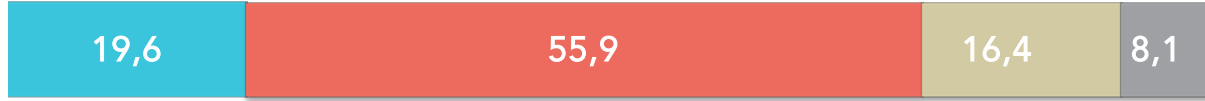
(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	İyileşecek	Kötüleşecek	Aynı kalacak	FY/CY	Toplam
AKP	78,3	9,3	8,2	4,2	100
CHP	6,1	77,4	12,6	3,8	100
MHP	15,2	70,5	8,7	5,6	100
HDP	14,2	66,7	13,5	5,7	100
SP	21,4	54,8	21,4	2,4	100
Diğer	6,7	76,7	10,0	6,7	100
Protesto oy	27,8	46,0	20,9	5,3	100
Cevap yok	23,4	46,8	14,5	15,3	100
Yaşım tutmadı	31,9	51,1	12,8	4,3	100
ORTALAMA	39,5	43,6	12,0	5,0	100

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Fransa'da Hz. Peygamberin Karikatürünü Yayınladığı Gerekçesiyle Bir Mizah Dergisinde Çalışan 12 Kişinin Öldürülmesi Konusundaki Aşağıdaki Görüşlerden Hangisine Katılırsınız?

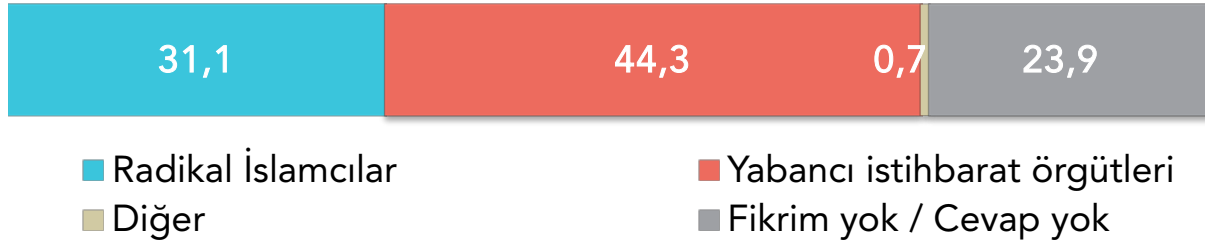

- Peygambere hakaret ettiler, karşılığını aldılar
- Peygambere hakaret ettiler ama öldürülmeleri yanlıştır
- İfade özgürlüğüne karşı bir saldırıdır

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Peygambere hakaret ettiler, karşılığını aldılar	Peygambere hakaret ettiler ama öldürülmeleri yanlıştır	İfade özgürlüğüne karşı bir saldırıdır	FY/CY	Toplam
AKP	26,4	60,8	6,2	6,6	100
CHP	9,1	50,5	35,2	5,1	100
MHP	23,3	54,7	14,9	7,1	100
HDP	13,6	49,3	27,1	10,0	100
SP	57,1	40,5	2,4		100
Diğer	16,7	60,0	23,3		100
Protesto oy	16,3	55,4	13,4	14,9	100
Cevap yok	12,2	57,7	11,4	18,7	100
Yaşım Tutmadı	14,9	51,1	27,7	6,4	100
ORTALAMA	19,6	55,9	16,4	8,1	100

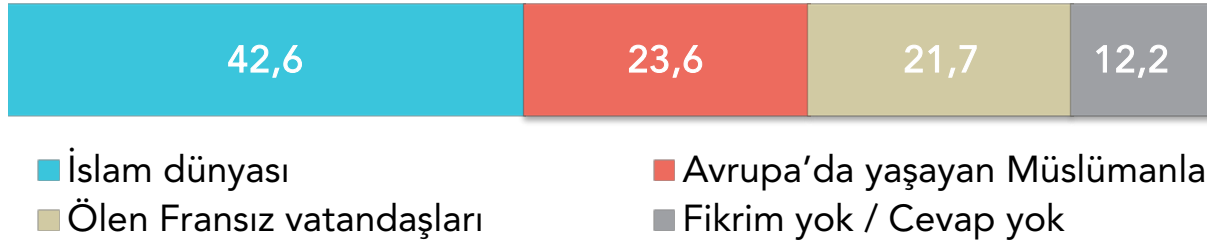
Fransa'da Bir Mizah Dergisine Düzenlenen ve 12 Gazetecinin Ölümüyle Sonuçlanan Saldırığı Sizce Kimler Gerçekleştirdi?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Radikal İslamcılar	Yabancı istihbarat örgütleri	Diğer	FY/CY	Toplam
AKP	17,8	57,5	0,3	24,4	100
CHP	48,5	29,9	1,2	20,4	100
MHP	47,0	33,3	0,3	19,3	100
BDP/HDP	48,9	24,1	2,1	24,8	100
SP	16,7	73,8		9,5	100
Diğer	26,7	56,7	3,3	13,3	100
Protesto oy	26,4	47,7	1,0	24,9	100
Cevap yok	18,7	31,7	0,8	48,8	100
Yaşım Tutmadı	29,8	38,3	2,1	29,8	100
ORTALAMA	31,1	44,3	0,7	23,9	100

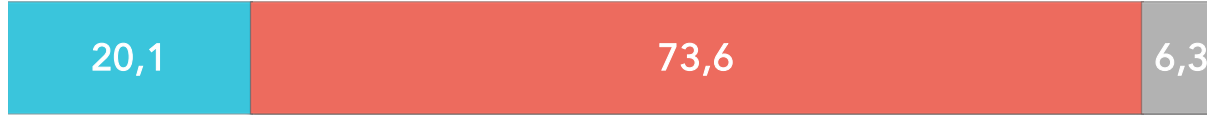
Fransa'daki Saldırılarda Sizce Asıl Mağdur Kimdir?

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	İslam Dünyası	Avrupa'da Yaşayan Müslümanlar	Ölen Fransız vatandaşları	FY/CY	Toplam
AKP	55,3	19,6	15,4	9,7	100
CHP	26,2	29,7	33,3	10,8	100
MHP	37,3	27,6	23,6	11,5	100
HDP	35,7	15,7	37,1	11,4	100
SP	38,1	21,4	40,5		100
Diğer	40,0	26,7	30,0	3,3	100
Protesto oy	44,6	24,7	14,4	16,3	100
Cevap yok	35,0	21,1	13,8	30,1	100
Yaşım Tutmadı	36,2	23,4	14,9	25,5	100
ORTALAMA	42,6	23,6	21,7	12,2	100

İslam Adına Bazı Durumlarda Şiddet Kullanılmasını Onaylar mısınız?

■ Evet onaylarım ■ Hayır onaylamam ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

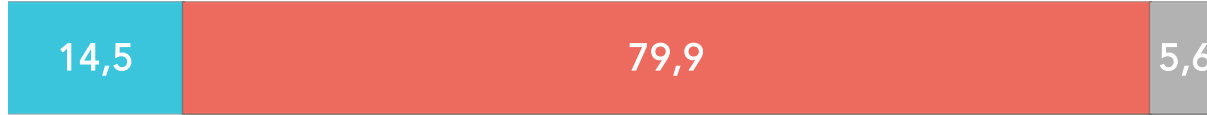
	Evet, onaylarım	Hayır, onaylamam	FY/CY	Toplam
AKP	33,8	56,8	9,5	100
CHP	8,6	88,1	3,3	100
MHP	16,5	81,0	2,5	100
HDP	7,1	87,9	5,0	100
SP	42,9	52,4	4,8	100
Diğer	23,3	76,7		100
Protesto oy	11,0	83,9	5,0	100
Cevap yok	11,3	74,2	14,5	100
Yaşım Tutmadı	10,6	87,2	2,1	100
ORTALAMA	20,1	73,6	6,3	100

İslam Adına Bazı Durumlarda Şiddet Kullanılmasını Onaylar mısınız?

(Karşılaştırma Tablosu %)

	Eylül '14	Ocak '15
Evet onaylarım	12,6	20,1
Hayır onaylamam	82,8	73,6
Fikrim yok / Cevap yok	4,7	6,3

İslam Dinini Terk Edenlerin Cezalandırılmalarını Doğru Bulur musunuz?

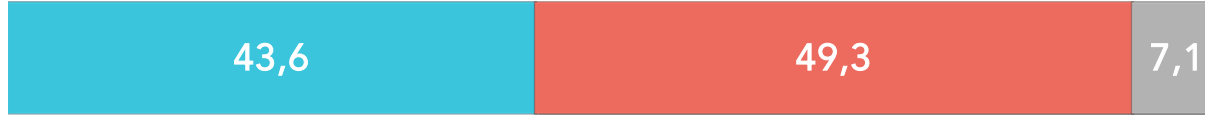

■ Evet doğru bulurum ■ Hayır doğru bulmam ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, doğru bulurum	Hayır, doğru bulmam	FY/CY	Toplam
AKP	22,7	69,4	7,9	100
CHP	6,1	91,5	2,3	100
MHP	9,3	85,4	5,3	100
HDP	10,7	85,0	4,3	100
SP	50,0	42,9	7,1	100
Diğer	16,7	76,7	6,7	100
Protesto oy	8,9	87,1	4,1	100
Cevap yok	14,6	75,6	9,8	100
Yaşım Tutmadı	2,1	93,6	4,3	100
ORTALAMA	14,5	79,9	5,6	100

Dine Hakaret Edenlerin Cezalandırılmalarını Doğru Bulur musunuz?

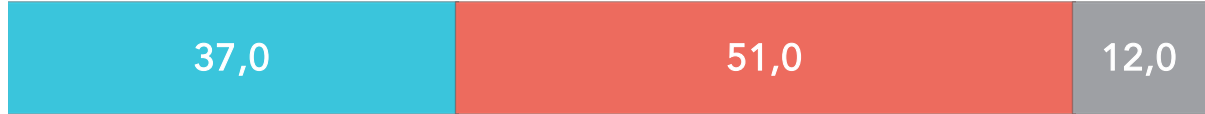

■ Evet doğru bulurum ■ Hayır doğru bulmam ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, doğru bulurum	Hayır, doğru bulmam	FY/CY	Toplam
AKP	60,9	31,9	7,2	100
CHP	21,9	70,5	7,6	100
MHP	37,9	56,8	5,3	100
HDP	25,0	70,7	4,3	100
SP	76,2	16,7	7,1	100
Diğer	43,3	50,0	6,7	100
Protesto oy	40,5	52,3	7,2	100
Cevap yok	42,7	46,8	10,5	100
Yaşım Tutmadı	34,0	57,4	8,5	100
ORTALAMA	43,6	49,3	7,1	100

Sizce İslam'da Reform Gerekli midir Değil midir?

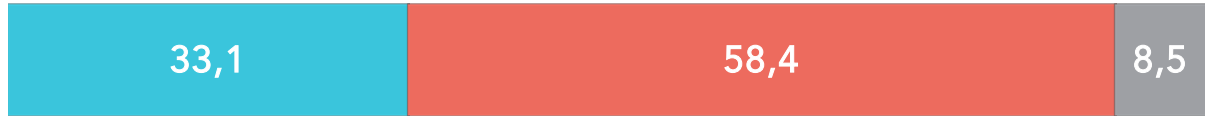

■ Evet gereklidir ■ Hayır gerekli değildir ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet gereklidir	Hayır gerekli değildir	FY/CY	Toplam
AKP	34,7	53,5	11,8	100
CHP	44,9	40,6	14,4	100
MHP	26,4	65,5	8,1	100
HDP	46,4	41,4	12,1	100
SP	50,0	45,2	4,8	100
Diğer	33,3	60,0	6,7	100
Protesto oy	37,4	53,2	9,4	100
Cevap yok	29,3	49,6	21,1	100
Yaşım Tutmadı	40,4	38,3	21,3	100
ORTALAMA	37,0	51,0	12,0	100

Sizce Müslümanlar Gerçek İslam'ı Temsil Ediyor mu?

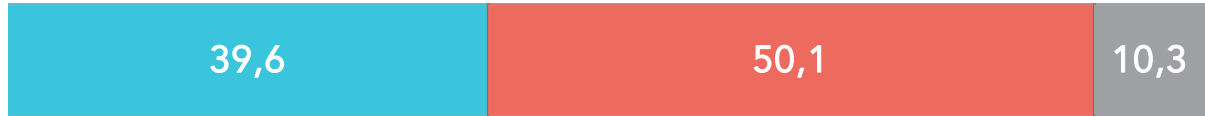

■ Evet ■ Hayır ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet	Hayır	FY/CY	Toplam
AKP	54,1	38,2	7,7	100
CHP	15,0	77,7	7,3	100
MHP	19,6	70,8	9,6	100
HDP	17,0	75,9	7,1	100
SP	50,0	50,0		100
Diğer	26,7	66,7	6,7	100
Protesto oy	24,2	65,5	10,3	100
Cevap yok	24,4	60,2	15,4	100
Yaşım Tutmadı	29,8	53,2	17,0	100
ORTALAMA	33,1	58,4	8,5	100

Sizce Din Adamları Gerçek İslam'ı Temsil Ediyor mu?

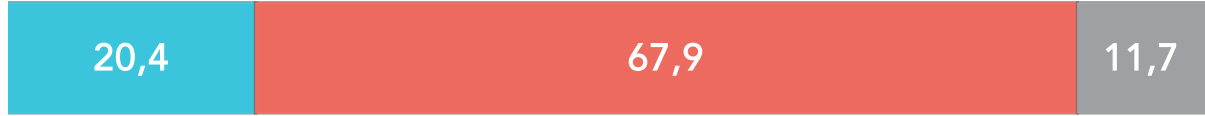

■ Evet ■ Hayır ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet	Hayır	FY/CY	Toplam
AKP	60,3	29,2	10,5	100
CHP	22,3	69,3	8,5	100
MHP	25,2	66,7	8,1	100
HDP	14,3	78,6	7,1	100
SP	57,1	31,0	11,9	100
Diğer	26,7	60,0	13,3	100
Protesto oy	37,2	50,1	12,7	100
Cevap yok	25,8	58,9	15,3	100
Yaşım Tutmadı	31,9	53,2	14,9	100
ORTALAMA	39,6	50,1	10,3	100

Sizce Dini Cemaat ve Gruplar Gerçek İslam'ı Temsil Ediyor mu?

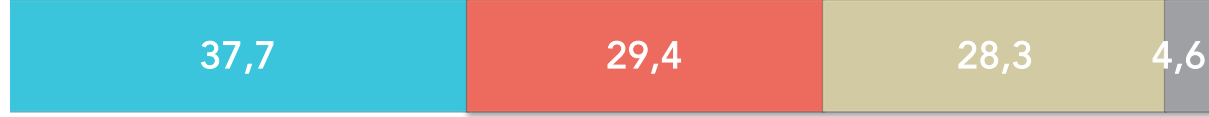

■ Evet ■ Hayır ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet	Hayır	FY/CY	Toplam
AKP	38,9	48,5	12,6	100
CHP	3,3	89,6	7,1	100
MHP	9,3	80,4	10,3	100
HDP	5,0	90,0	5,0	100
SP	38,1	42,9	19,0	100
Diğer	23,3	60,0	16,7	100
Protesto oy	13,2	71,0	15,8	100
Cevap yok	16,1	66,9	16,9	100
Yaşım Tutmadı	10,6	70,2	19,1	100
ORTALAMA	20,4	67,9	11,7	100

Etrafınızda Gördüğünüz Dindar Müslümanlar Sizi Endişelendiriyor mu, Rahatlatıyor mu?

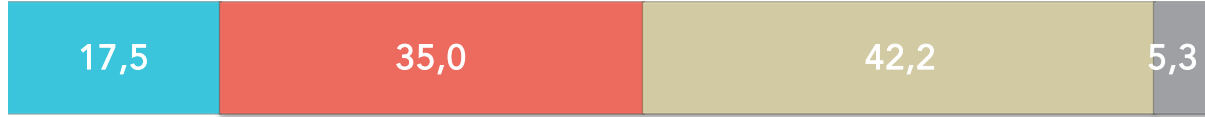

■ Endişelendiriyor ■ Rahatlatıyor ■ Etkilemiyor ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Endişelendiriyor	Rahatlatıyor	Etkilemiyor	FY/CY	Toplam
AKP	16,6	49,3	29,6	4,4	100
CHP	65,1	9,0	21,4	4,5	100
MHP	46,3	19,9	28,9	5,0	100
HDP	50,0	12,1	28,6	9,3	100
SP	21,4	47,6	31,0		100
Diğer	40,0	40,0	20,0		100
Protesto oy	41,0	23,5	32,1	3,4	100
Cevap yok	37,1	20,2	34,7	8,1	100
Yaşım Tutmadı	44,7	19,1	34,0	2,1	100
ORTALAMA	37,7	29,4	28,3	4,6	100

Son Yıllarda Dindar Müslümanlara Olan Duygunuz Nasıl Değişti?

- Son yıllarda dindar Müslümanlara güvenim arttı
- Son yıllarda dindar Müslümanlara güvenim azaldı
- Güvenim değişmedi

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Güvenim arttı	Güvenim azaldı	Değişmedi	FY/CY	Toplam
AKP	37,0	17,6	41,7	3,7	100
CHP	3,0	62,5	29,7	4,8	100
MHP	6,5	37,3	49,4	6,8	100
HDP	3,5	44,0	46,1	6,4	100
SP	16,7	19,0	61,9	2,4	100
Diğer	13,3	30,0	53,3	3,3	100
Protesto oy	7,7	36,7	48,2	7,4	100
Cevap yok	8,9	33,1	48,4	9,7	100
Yaşım Tutmadı	2,1	31,9	57,4	8,5	100
ORTALAMA	17,5	35,0	42,2	5,3	100

İslam'a Yönelik Haçlı Saldırılarının Devam Ettiği Kanaatinde misiniz?

■ Evet ■ Hayır ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet	Hayır	FY/CY	Toplam
AKP	65,8	21,8	12,4	100
CHP	38,5	47,8	13,6	100
MHP	54,8	36,4	8,7	100
HDP	32,1	55,7	12,1	100
SP	69,0	26,2	4,8	100
Diğer	56,7	43,3		100
Protesto oy	62,4	16,8	20,9	100
Cevap yok	41,5	32,5	26,0	100
Yaşım Tutmadı	48,9	21,3	29,8	100
ORTALAMA	54,9	30,9	14,2	100

Sizce Devlet Laik Olmalı mıdır?

■ Evet olmalıdır ■ Hayır olmamalıdır ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet, olmalıdır	Hayır, olmamalıdır	FY/CY	Toplam
AKP	52,1	32,9	15,0	100
CHP	92,7	4,8	2,5	100
MHP	90,1	5,6	4,3	100
HDP	55,3	36,9	7,8	100
SP	23,8	64,3	11,9	100
Diğer	76,7	20,0	3,3	100
Protesto oy	77,7	9,4	12,9	100
Cevap yok	69,9	13,8	16,3	100
Yaşım Tutmadı	80,9	10,6	8,5	100
ORTALAMA	70,6	19,3	10,1	100

Sizce Devlet Laik Olmalı mıdır?

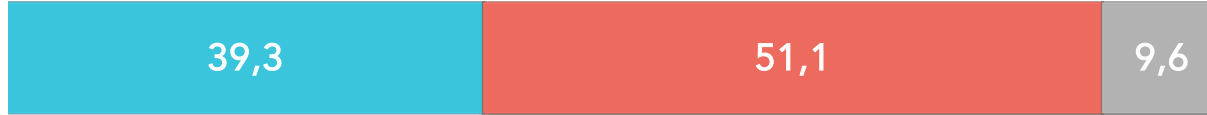
(Karşılaştırma Tablosu %)

	Şubat '13	Ocak '15
Evet olmalıdır	84,5	70,6
Hayır olmamalıdır	9,3	19,3
Fikrim yok / Cevap yok	6,2	10,1

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

%10 SEÇİM BARAJI

Seçimlerde Uygulanan %10 Barajının Adil Olduğunu Düşünüyormusunuz?

■ Evet düşünüyorum ■ Hayır düşünmüyorum ■ Fikrim yok / Cevap yok

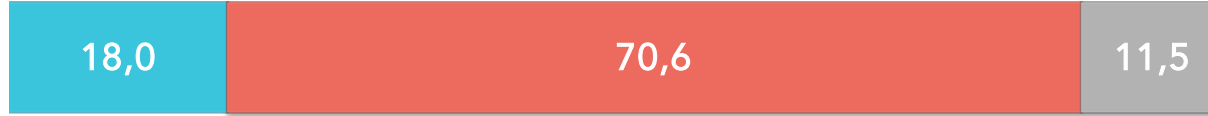
(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet düşünüyorum	Hayır düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	63,3	27,1	9,6	100
CHP	22,9	70,8	6,3	100
MHP	35,8	55,5	8,7	100
HDP	13,5	84,4	2,1	100
SP	19,0	71,4	9,5	100
Diğer	23,3	70,0	6,7	100
Protesto oy	22,8	64,7	12,5	100
Cevap yok	25,8	48,4	25,8	100
Yaşım Tutmadı	31,9	53,2	14,9	100
ORTALAMA	39,3	51,1	9,6	100

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HDP VE SEÇİM BARAJI

Selahattin Demirtaş'ın Liderliğindeki HDP'nin % 10 Barajını Aşmasını İster misiniz?

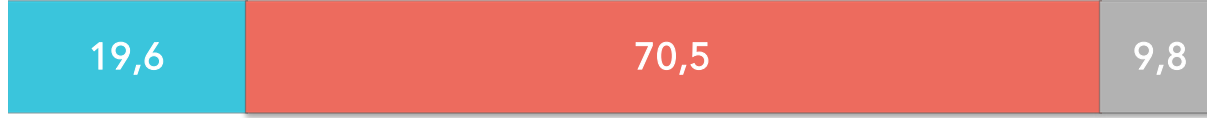

■ Evet isterim ■ Hayır istemem ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet isterim	Hayır istemem	FY/CY	Toplam
AKP	10,4	80,7	8,9	100
CHP	15,0	71,3	13,8	100
MHP	4,0	87,6	8,4	100
HDP	94,3	2,9	2,9	100
SP	7,1	76,2	16,7	100
Diğer	30,0	66,7	3,3	100
Protesto oy	25,9	58,0	16,1	100
Cevap yok	18,5	57,3	24,2	100
Yaşım Tutmadı	23,4	63,8	12,8	100
ORTALAMA	18,0	70,6	11,5	100

HDP'nin Seçimlere Tek Başına Katılması Durumunda % 10 Barajını Aşacağını Düşünüyor musunuz?

■ Evet düşünüyorum ■ Hayır düşünmüyorum ■ Fikrim yok / Cevap yok

(Son Seçimlerde Oy Verilen Partiye Göre Dağılım %)

	Evet düşünüyorum	Hayır düşünmüyorum	FY/CY	Toplam
AKP	11,9	80,8	7,3	100
CHP	17,2	71,1	11,6	100
MHP	9,9	84,8	5,3	100
HDP	82,9	10,7	6,4	100
SP	16,7	76,2	7,1	100
Diğer	23,3	76,7		100
Protesto oy	26,9	58,8	14,4	100
Cevap yok	20,3	55,3	24,4	100
Yaşım Tutmadı	36,2	51,1	12,8	100
ORTALAMA	19,6	70,5	9,8	100

HDP'nin Seçimlere Tek Başına Katılması Durumunda % 10 Barajını Aşacağını Düşünüyor musunuz?

(Karşılaştırma Tablosu %)

	Kasım '14	Ocak '15
Evet düşünüyorum	15,2	19,6
Hayır düşünmüyorum	67,2	70,5
Fikrim yok/Cevap yok	17,5	9,8

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN DEMOGRAFİSİ

Siyasi Kimlik

	Sayı	Yüzde
1 Milliyetçi	521	18,9
2 Atatürkçü	465	16,8
3 Geleneksel muhafazakar	426	15,5
4 Dindar muhafazakar	399	14,4
5 Demokrat	265	9,6
6 Sosyal demokrat	154	5,6
7 Ülkücü	136	4,9
8 Kürt Milliyetçisi	93	3,4
9 Sosyalist	82	3,0
10 Siyasal İslamcı	28	1,0
11 Ulusalcı	26	1,0
12 Kemalist	14	0,5
13 Liberal	9	0,3
14 Diğer	41	1,5
15 Fikrim yok / Cevap yok	100	3,6
Toplam	2759	100

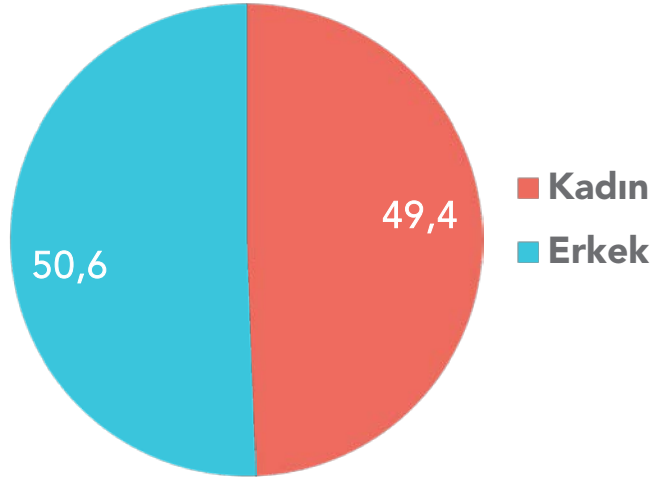
Etnik Köken

	Sayı	Yüzde
1 Türk	2222	80,5
2 Kürt	367	13,3
3 Balkan göçmeni	37	1,3
4 Zaza	29	1,1
5 Arap	26	1,0
6 Kafkas göçmeni	21	0,8
7 Önemsemiyorum	5	0,2
8 Cevap yok/Fikrim yok	52	1,9
Toplam	2759	100

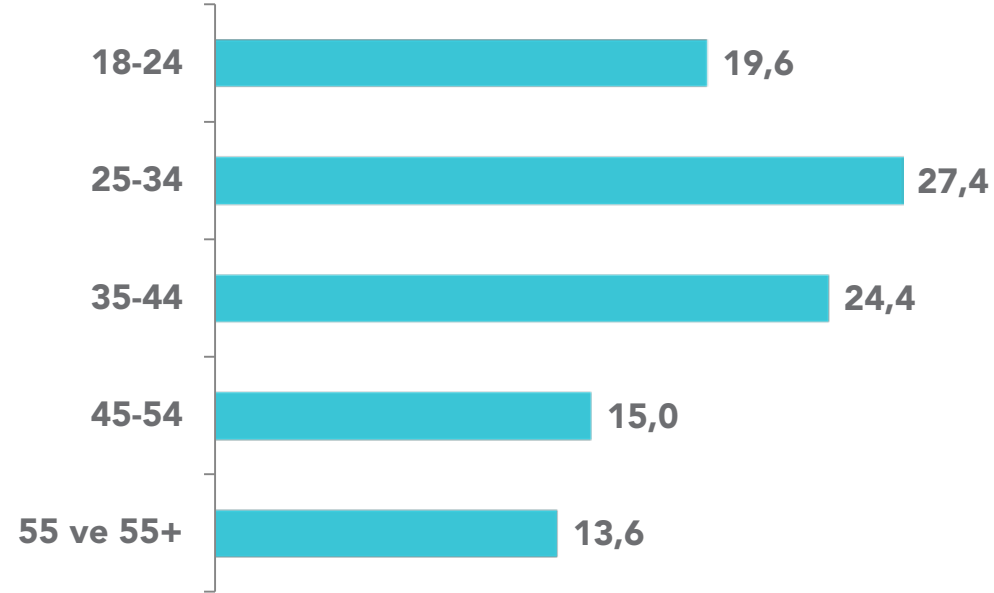
Mezhep

	Sayı	Yüzde
1 Hanefi (Sunni,Şafi vs.)	2506	90,8
2 Alevi	93	3,4
3 Katolik	3	0,1
4 Ateist	16	0,6
5 Fikrim Yok/Cevap Yok	142	5,1
Toplam	2759	100

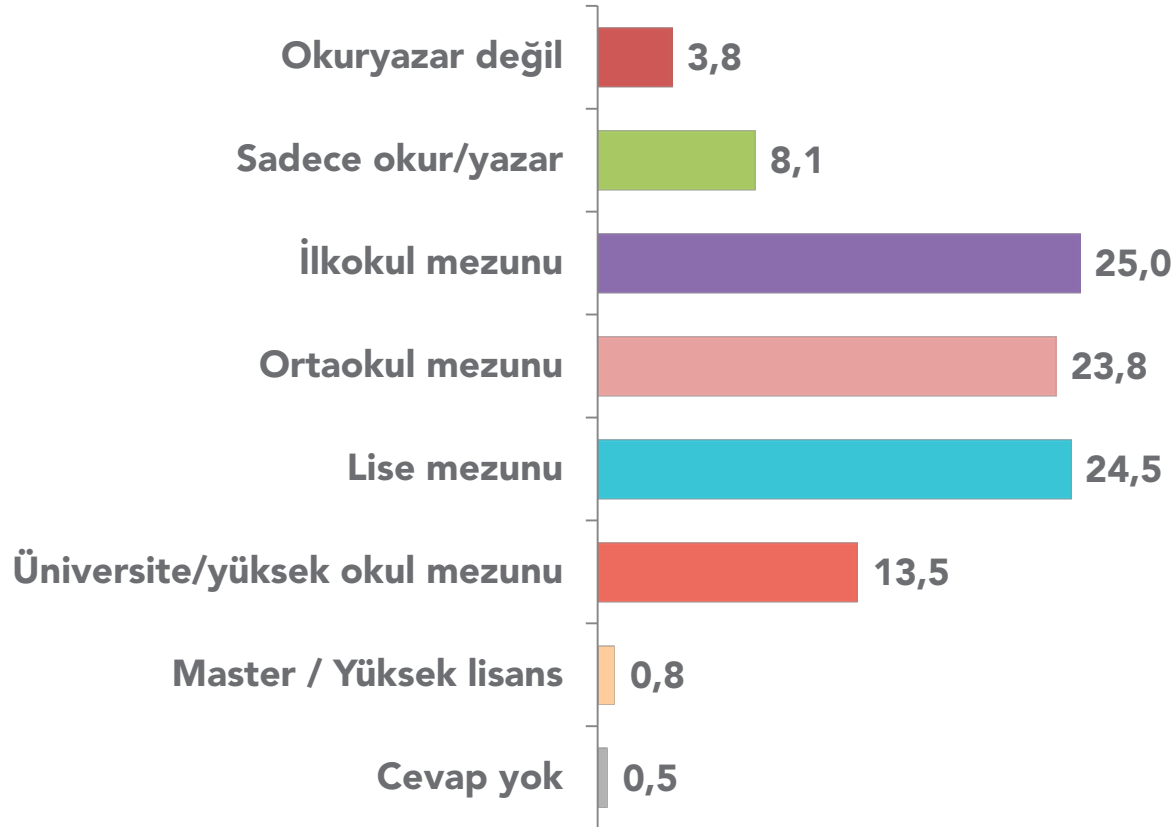
Cinsiyet

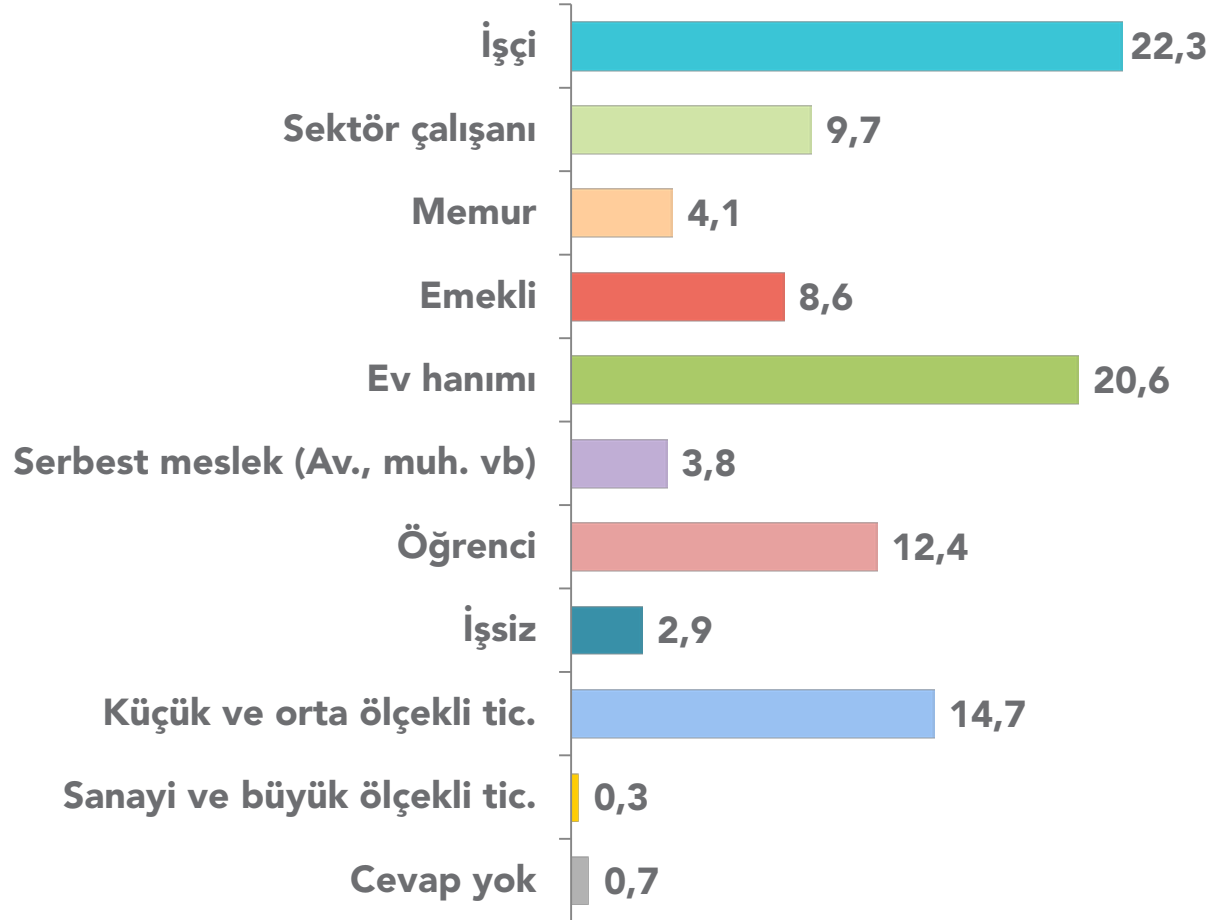
Yaş Grupları

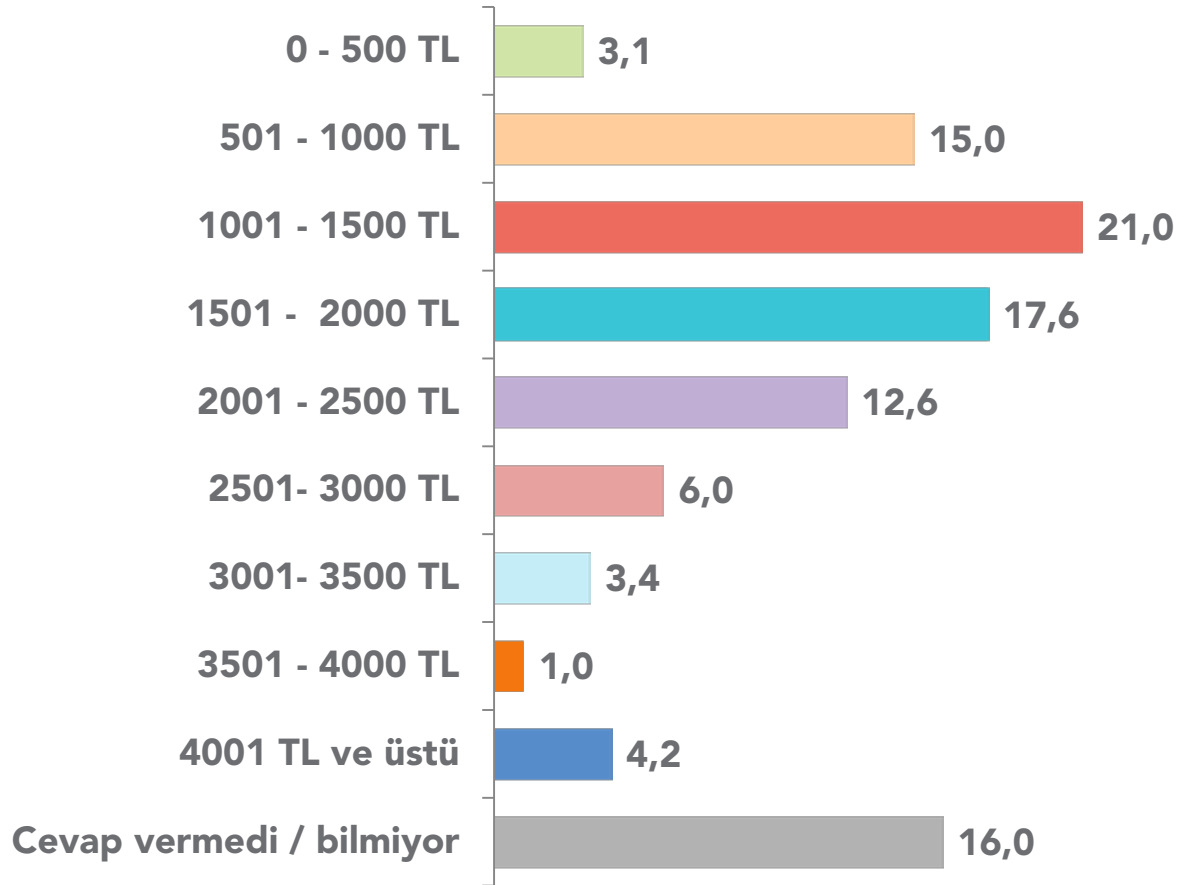
Eğitim Durumu

Meslek

Aylık Gelir

Örneklemin NUTS 2 Bölgelerine Göre Dağılımı

			Sayı	Yüzde
1	İSTANBUL	1 İSTANBUL	518	18,8
2	BATI MARMARA	2 TEKİRDAĞ	65	2,3
		3 ÇANAKKALE	63	2,3
3	EGE	4 İZMİR	169	6,1
		5 AYDIN	98	3,5
		6 MANİSA	127	4,6
4	DOĞU MARMARA	7 BURSA	142	5,1
		ESKİŞEHİR	30	1,1
		8 KOCAELİ	129	4,7
5	BATI ANADOLU	9 ANKARA	162	5,9
		10 KONYA	87	3,2
6	AKDENİZ	11 ADANA	76	2,7
		ADANA MERSİN	56	2,0
		12 ANTALYA	107	3,9
		13 HATAY	95	3,4
7	ORTA ANADOLU	14 KIRIKKALE	54	1,9
		15 KAYSERİ	75	2,7

			Sayı	Yüzde
8	BATI KARADENİZ	16 ZONGULDAK	36	1,3
		17 KASTAMONU	38	1,4
		18 SAMSUN	144	5,2
9	BATI KARADENİZ	19 TRABZON	139	5,0
10	KUZEYDOĞU ANADOLU	20 AĞRI	35	1,3
		21 ERZURUM	35	1,3
11	ORTADOĞU ANADOLU	22 MALATYA	54	2,0
		23 VAN	24	0,9
12	GÜNEYDOĞU ANADOLU	24 DİYARBAKIR	92	3,3
		25 GAZİANTEP	80	2,9
		26 MARDİN	31	1,1
Toplam			2759	100

metropoll

Stratejik ve Sosyal Arařtırmalar